

Lázás iz-
kkel készül
a premierre.
usabb ope-
itak. Mu-
em kacag-
rdvatosabb
a darab-
ve egy va-
attrakciói,
igérnek. A
ja játszani,
ésabb sze-

Jegyei.

első négy
A szombat
korlátolt
bi előadá-
tani a he-
eklődésből
lt nézőtér
már a kö-
a pénz-

szor. Lengyel
pi bérlet 18

arival. (Bár-

mint kísértet
n olcsó hely-
Bács József

si! (A leg-
r. Neményi,
ierbérlet 18

sárának éne-
állított hely-

Ferkó (Len-
ászsal, Ren-

Drága kicsi
r. Neményi,
ben. Sorozat-

et 19 sz. A.

r. Nspitérlet

delek

onba

talakítások
R. Ferd. 8.

fa

schler
fon 1300.

letben

Szerkesztőség és ki-
adóhivatal:

Budapest
I. Disztér 2. II. 8.
Ramsetter Róbert

ESZÉK-POLITIKAI NAPILAP

ELŐFIZETESI ÁRAK
Romániában

Egész évre — — — 1050
Félévre — — — 550
Negyedévre — — — 290
Egy hónapra — — — 100
Az előfizetési ára „Föld”
címmel folyóirattal együtt
hav-ként 10 lejjel drágább

Csehszlovákiában
Egy hónapra — — — 40—
Egy szám ára — — — 7—

1926 október 29 Péntek

Új-Kelet - IX. évfolyam - 237. szám

5687 Chesván 21

Királyasszony követ

„O regina ambasador”, „királyasszony követ”,
írta vezércikkbe a bukar-szi lapok, amikor
Mária királyné elindult amerikai turnéjára. És
valóban a királyasszony igazi követe volt egész
utján keresztül Romániának. Hiszen azért uta-
zott főképen az óceánontuli Ujvilágba, hogy
a személyéhez tapadó érdeklődésen keresztül a
hatalmas amerikai brodalom kormányának és
polgárainak figyelmét ráirányítsa Európa délke-
leti csücskéjére, Romániára. Hogy az amerikai
tőke és az amerikai szív felfigyeljen erre az
országra, amelynek minden természeti feltétele
megvan ahhoz, hogy a világkereskedelem cse-
relőzatában jelentékeny helyet biztosítson a
maga számára.

Most, hogy az amerikai út már a vége felé
jár, meg kell állapítani, hogy a királyné jó
követ volt. Amerre járt, százezrek figyelték
lépteit, szavait a kábel és a drónélküli táviró
széjjelszórtá az egész világon s egyéniségének
varázsával meghódította a szíveket.

Mint Románia követe, járt Mária királyné
tul az óceánon és betöltötte a feladatát. El-
mondotta mindazt, ami az ország hazánára
szolgálhat, de ezzel még nem tart be a király-
asszony missziója. Amerikában az emberi sza-
badságjogok klasszikus földjén nem csak hír-
mondó volt Mária királyné, hanem hírszerző
is és amikor hat heti távollét után újra haza-
érkezik, nemcsak a grandiózus fogadtatások
feljethetetlen emlékeit, hanem az Ujvilágban
szerzett impresszióit is magával fogja hozni és
ezeket az impressziókat is nehéz lesz elfelejté-
nie. Hiszen Amerika az az ország, ahol az
állami beavatkozás a polgárok individuális éle-
tében a lehető legkisebbre szorogódik össze és
minden polgárnak magától értetődő joga a
gyűlölközésnek, a szólásnak, vagy akár az isko-
laválasztásnak tökéletes szabadsága.

A királyasszony láthatta Amerikában, hogy
az amerikai gazdaság és az amerikai nemzeti
vegyon úgy nőtt hallatlanul nagyra, hogy az
állam nem kötött béklyókat a gazdasági élet
vértkeringésére, sőt inkább segítő kézzel nyúlt
a hóna alá, ott és akkor, amikor erre a segít-
ségre szükség volt.

És a királyasszony idehaza láthatja, hogy
Romániában az állami beavatkozás a polgárok
individuális életébe még mindig túlon-tul nagy.
Láthatja, hogy intézményesen tesznek külön-
séget az ország polgárai között aszerint, hogy
milyen fajhoz, vagy felekezethez tartozik és a
kisebbségi sors már a születése pillanatában a
másodrendű polgár atributeumaival indítja neki
sz életnek új generációját. A királyasszony lát-
hatta, hogy Amerikában százezer módon köny-
nyitik meg mindenkinek a tanulás lehetőségét
és láthatja azt, hogy nálunk a tudásnak, ennek
a legtermészetesebb emberi kincsnek utját az
iskolatorvények áthatolhatatlan rengetegjével
barikádozzák el.

Jó követ volt Mária királyné Amerikában
és a mi bizodalunk azt jóolja nekünk, hogy
jó követ lesz idehaza is. Jó követe és megértő
szó-zólója lesz a tisztultabb megértésnek és
szoknak a a kívánságoknak, amelyek egyenlő
elbírást kérnek ennek az országnak vala-
mennyi polgára számára. Az ő szíve eddig is
megértette azokat, akik anyanyelvüknek és ki-
sebbségi jogiáknak respektálását kérték, most
szonban, hogy az óceánontuli tapasztalataival
lett gazdagabb, bizonyára még könnyebben
fog tudni együttérzeni azokkal, akik semmi
egyebet nem kívánnak, csak azt, hogy termé-
szet- és törvények adta jogikban ne korlá-
tozzák őket.

A királyné missziója jól sikerült. Amerika
közvéleménye valóban felfigyelt Romániára. A

többi már a kormány és a végrehajtószervek
doiga, hogyha ez a közvélemény komoly ér-
dek ödésel fordul Románis felé, ne tapasztaljon
olyasmit, ami elkedvetlenítse és azt a jóhatást,
amit külföldön a királyné személyes megjel-
lése váltott ki, el ne roantsák a határon it-
thoni átfarjal.

Ma születésnapja van Mária királynénak
ezt a nevezetes napot távol a répétől ünnepli
meg. De ennek a napszak az önmagában oszto-
zik az országnak minden lakos, akármilyen
nemzetiséghez tartozónak is vallja magát és
várja haza uralkodó szíonyát, aki a jó hír
királyasszonya.

Bukarest készül az olasz zászlókkal való felleobogozására

Elrendelték az épületek olasz zászlókkal való felleobogozását

(Bucuresti-Bukarest, október 28. Az Uj Kelet tudósítójától.) A fővárosi primária felhívást
intézett a lakossághoz, hogy részesítse ünnepélyes fogadtatásban a november 3 án, szerdán
érkező olasz missziót. A díszmenet az északi pályaudvartól a Calea Grivitei és Victoriei út
főg a királyi palotáig vonulni. A vendégek ugyanazonnap délután az ismeretlen katona síremlé-
kére koszorút helyeznek. A felhívás kéri a lakosságot, díszítsék fel házikat és üzleteiket
olasz zászlókkal és szőnyegekkel. A misszió hivatalos látogatása egy napig fog tartani és azután
Sinsjába utaznak a vendégek. Mindazok a hírek, amelyek szerint Leticia hercegnő halála miatt
az aesti herceg atazása elmarad, alaptalanok.

Cuza professzor nem tart többé előadásokat a jasi egyetemen

Az egyetemi szenátus megpeticionálta az egyidejűleg visszahelyezett Sion tanár reintegrálását, mert időközben messal töltötték be az állását

(Bucuresti-Bukarest, október 28. Az Uj Kelet tudósítójától.) Hozzádelmas miniszterközi tárgyalások után, mint megirtuk, a kormány körülbelül három héttel ezelőtt visszahelyezte állásába Cuza professzort, amivel a diákszorgalom egyik sarkalatos programhívásának tektek eleget. Cuza professzor hétfőn már újra meg is kezdte nemzetgazdaságtörténeti előadásait a jasi egyetemen. A lapok értesítése szerint azonban Cuza állítólag megelégszik azzal, hogy reintegrálták és nem fog személyesen előadásokat tartani, hanem helyettesíti magát Peratz professzorral.

közoktatásügyi miniszterium Florin Sion tanárt is reintegrálta a jasi egyetemre. Sion professzor, akit Erdélyben is jól ismernek a kolozsvári egyetemi könyvtárnak két évvel ezelőtt adott nagyértékű ajándéka révén, a kinevezés hi tokában megjelent az egyetemen, hogy ismét birtokba vegye katedráját. Az egyetem tanári kara azonban megpeticionálta Sion professzor visszahelyezését, azzal az indoklással, hogy időközben tapasztalásuk már betöltötték Jonescu volt csernovitzi egyetemi tanárul. Egyetemi körökben érdeklődéssel várják a kormány döntését ebben az ügyben.

Cuza professzorral egyidejűleg azonban a

Két zsidó tagja lesz a magyar felsőháznak

A zsidó főrendeket nem a hitközségek, hanem az ortodox és neológ rabbik választják maguk közül

(Budapest, október 28. Az Uj Kelet tudósítójától.) A parlamenti vita alatt álló magyar felsőházi javaslat végleges szövege tulajdonképpen csak javaslat került teljes egészében nyilvánosságra. Zsidó szempontból legfontosabb része az, amely a zsidóság részére is két helyet biztosít a főrendiházban. A zsidóság felsőházi képviselése körül is igen heves harcok folytak. A kormány — nyilatkozik — az ortodox álláspontját honorálta, amely szerint a magyarországi ortodox zsidóság önálló vallásfelekezethez tartozó és így külön szavazati jog illeti meg a főrendiházban. Ezenkívül az ortodoxia állást foglalt az ellen is, hogy a zsidó főrendeket a hitközségek, illetve azok delegátusai válasszák meg, hanem azt követelték, hogy a zsidóságot rabbik képviseljék a felsőházban.

rendiházi képviselének kérdésében is, nagy része van annak a propagandának, amelyet a pesti izraelita hitközség egésze alatt már hónapok óta fejt ki egy hitközség érdekeiben, hogy az egyik zsidó főrend dr. Hevesi Simon főrabbi legyen. Amellett pedig közrejátszott a kormányzat és a meggyőződés is, hogy a hitközségeknek már azért sem szabad megadni a főrendi képviselést jogát, mert egy világi képviselő politikailag képzetlenebb, sőt esetleg baloldali mentalitása is lehet, míg a rabbiknak jóslőre értékére adják, hogy politikailag tartózkodó megatartás kell majd tanusítaniuk.

A kormány ezt a kívánságot is honorálta. A törvényjavaslat végleges szövege értelmében a magyarországi zsidóság két rabbid delegátust. Az egyiket a neológ országos iródához tartozó rabbik, a másikat pedig az ortodox iródához tartozó rabbik választják meg maguk közül. A választást szabályzatot a kultuszminisztérium fogja az igazságügyminisztériummal egyetértésben kidolgozni és rendelkezési uton közzélni. De már most fentartja magának a jogot a kultuszminisztérium arra, hogy a szabályzatot esetleg módosíthassa.

A nemzetgyűlés mai ülésén Wolf Károly szólott hozzá a felsőházi javaslatához. Megállapítja, hogy az eddigi felszólalások tulnyomó részben politikai szempontokat domborítottak ki, holott szerinte elsősorban a közjogi kérdés a fontos. Minden más konklúzióknak csak abból a szempontból van helye, hogy közjogi szempontból milyen a tényleges helyzet és hogyan lehet ezek szerint a szempontok szerint állást foglalni a javaslatl szemben. Visszaütasítja Horváth Zoltán tegnapi kijelentését, hogy a katolikusok nem volnának nacionálisták. „Ezer éve szolgáljuk a katolikus kultúrát és ezt meg tesszük a jövőben is. De nem engedhetjük meg, hogy a keresztény felekezetek közé ékét verjenek. Sem legitimista, sem szabad-királyi szempontokat nem akarunk érvényesíteni.”

Abban, hogy a kormány ilyen antidemokratikus álláspontot helyezett a zsidóság fel-

(London, Brazília egyes kormány ellen Jarciro és Sa történt az első igen heves cs folytatják elő

Az ig elnököt

A vissza

(Bucuresti- let tudósítójára szerdai linca felelősi törvényes meg, mert az ellen indított ségal csak ne vigyei t oron péczei ymá izé állásu iztíesél törvényesítésen annak eredménye következő hivál T. kintetel pescu-Rambie t usítások hang érintő dolgokat a legelsőgubb

(N. wyo az amerikai királyné kül románok egy tavóli hazajut A királ lelkesedéssel házan a polg szották. Azut aki este tov

A „Pa

(Cluj-Kolo tudósítójától) hivatalos lap ban egy cikl alá veszi a magyar iskolá pányát. A cí delyi magyar jogot követel fölött, addig kisebb-egükn Legalább is a kitértek me

— Vajjon Kérdi a „Pa essiben az nemzet létez nemtorodoms valósziú. — Altal sokkal többé sível, mint Ner, a „E ismerjük, ho halgatunk, és szögeztük ebben a kércz azt hangsza és ova alip természetesen amelyből a kizozik. Se

Ka

EZT A SZELVÉNYT A LAP BELSEJÉBEN FELSOROLT KÉRESKEDŐK

LEI 5 LEI

ÉRTÉKBEN TIZ SZÁZALÉK A VÁSÁROLT ÖSSZEG TÉS GYANANT FOGADJÁK EL

Ex a szelvény érvényes dec. 7-ig

Egy házassági apróhi detés epilógusa a kolozsvári törvényszéken

(Cluj-Kolozsvár, október 28. Az Uj Kelet tudósítójától.) Mindennek kezdete egy apróhi detés volt, a „Levelezés” rovat elején. Így szólt: „28 éves, jóslituált magastermétű barna kereskedő, eszementáltás, levelezést kezdene szép lelkitulajdonságokkal rendelkező vidéki urilánnyal. Esetleges házasság nincs kizárva”. A válaszokat „Melankólia” jellegre a kiadóba kellett továbbítani és a levelek jöttek, gyáltak szorgalmasan. Az egyik különösen megtetszett neki. Aranyszegélyes borításban jött, finoman cízellalt, gömbölyű gyöngybetűkkel volt írva és Erzsike, egy gyöngéd és hívő vidéki teremtes a kisváros tünya usalmát, fásult egyhanguságát passzolta benne.

Válaszolt neki. Hozzan, Érzelmesen. Szépen kicirádázza mondanivalóit, csillogó szavakat használ és megértette Erzsike melankóliáját. Elsinte vontatottan, tudult meg a levelezés, később gyakori lett. Ő egyre szebb, egyre hangulatosabb leveleket írt. „Lassan ki fog tavaszodni — írta. A kardlomban még tűz ropog, de a láthatáron már megjelentek a tavasz hírnemzői. Látogasson meg, hiszen engem foglalkozásom annyira ideköt... És már annyira vágyom látni...”

Egy hét múlva megérkezett Kolozsvárra. Ő várta az állomáson. Erzsike szöke volt és hamvas, neki fehér kamásni feszült lakkcipője.

— Holnap érkezik a mama is. Ismeri akar téged.

Az ő szjai alig észrevehetően megráduultak:

— Szóval most nem jöss hozzám?

— Nem, holnap majd felkeresünk a mamával és megbeszéljük a dolgokat.

A levegő még csipős volt, nehezen akart kitavasodni. De a nap bígyadt melegén már kiérett az előjövő nagy virágfakadás lehetete. Erzsike legalábbis így érezte.

Sítáltak egy keveset. Ő megmutatta a város nevezetességeit, majd elkísérte a szállodába. A hallban érzelmes búcsút vettek egymástól.

A meleg komforttal berendezett garzonlakásban mindent előkészített. Finom likőrök, exüst evőeszközök, fajanez csészéket készített elő. A kandallóban barátságos tűz dúrnzott. Már ideje volt, hogy az állomáshoz menjen.

A gyorsal valóban megérkezett a mama. Szigorú néni az ötvenes évek körül, aki lorgnonján keresztül átható pillantásokkal mérte végig lányát jótollu jövendőbelijét.

— A mamának nagyon tetszettek a leveleid — mondotta gyöngéden Erzsike.

A fenyegető hó elől egy kávéházba menekültek. Míg Erzsike a csillogó berendezést és az utcán tova siető embereket bámulta, addig ő és a mama komoly beszélgetésbe merültek.

— Könyvelő vagyok és éppen most van kilátásban egy kitűnő állás számomra, de 15 ezer lej kaucióra volna szükségem. Az állás azonnal elfoglalható.

A mama szó nélkül kifizette az összeget, majd az ő lakására mentek. Parkettes előszoba, a szalon puha kényelme, az értékes kandalló és a még értékesebb festmények és perisik kellemes hatást gyakoroltak. A mama feltette a lorgnóját.

— Csak azt nem értem, — szóit kísért szigoru hangon — hogyan, nem rendelkezik 15

ezer lejjel, midőn ilyen gyönyörű lakása van. Erzsike elpirult, ő is vörös lett, Erzsike színei akart, de ő megelőzte:

— Azonnal készen van a tes. Majd meglátják, milyen kitűnő az én főztem.

Ta közben a detailok megbeszélésére került a sor.

— Milyen kár, hogy a lakásnak nincs konphája. Itt egész jól elillakhanatok, szóit a látszólag elégedett mama.

A bensőséges harmóniát hirtelen csemetés zavarta meg, majd valami erőszakosan megrázta az előszoba ajtaját. Ő zavartan piszmogott a helyén, de Erzsike már ajtót is nyitott. Elégáns, prémbundás ur lépett be. Látszólag megfokkenve lézett végig az ismeretlen hölgyen. Ő nagyon zavart volt. Mit tehetett róla, hogy barátja a megadott terminumnál nyolc nappal hamarabb érkezett haza. Zavart mosollyal ment elébe:

— Érezd magad úgy, kérlek öregem, mintha csak otthon volnál.

— Hm.

Ő (folyton növekvő zavarral): Ez az én barátom, ahánál én olyan sok jót beszéltem a mamának.

— De mit csinálnak itt Őök az én laká-

Kína bevonásával keleti Népszövetséget tervez a moszkvai kormány

(Konstantinápoly, október 28. Az Uj Kelet tudósítójától.) Kína moszkvai nagykövete rendkívül fontos küldetésben Angorába érkezett. Előzőleg a követ már Moszkvában tárgyalásokat folytatott a Kína és Törökország közötti barátságos szerződés ügyében. Abból a tényből, hogy a szovjetkormány egyengeti a közeledés útját a két állam között, szélesebb méretű tervre követhetnek. Ugy tudják, hogy a szovjetkormány keleti népszövetséget akar létesíteni, amely felölelné Kínát, Afganisztánt, Törökországot és Oroszországot is.

Az angol dominiumok diplomáciai önállóságot követelnek Londontól

Kritikus fázisba lépett a brit birodalmi konferencia

(London, október 28. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az előjelek szerint a már közel egy hete tartó brit birodalmi konferencia, amelynek tanácskozási eljárást különös nehézségeket nem mutatnak föl, most eljutott a kritikus ponthoz. Ma, vagy holnap kerül ugyanis tárgyalásra a dominiumok helyzetének meghatározása az anyaországhoz és a dominiumok külpolitikai jogainak és szabadságainak kérdése. Ez az a pont, amelynek tárgyalásától már a konferencia előtti a legnagyobb nehézségeket várták. Hertzog tábornok, Délafrika miniszterelnöke ugyanis egy Kanada és Írország által is támogatott indítványt készült benyújtani, mely bizonyos határokat közt a dominiumok függetlenségét van hivatva ebben az irányban is biztosítani és annak

Palesztina az angol birodalmi konferencián

Az angol dominiumok konferenciáján szóba kerültek a brit mandátumok ügye is, de csak mellékesen és nem hivatalos formában. Ezt bizonyítja, hogy a konferencián egyetlen mandátumterület sincs képviselve, így tehát Palesztina sem. Nem foglalkozik a konferencia érdemi leges formában azzal a 118 pontra terjedő kérdéssel, amelyet a Népszövetség mandátumbizottsága akar intézni a mandatárius hatalmához. Mindamellett ez a kérdés igen élesen foglalkoztatja az angol politikai köröket.

A „Daily Telegraph” politikai munkatársa arról a kérdéstől a következőket írja: Nem szabad elfelejteni, hogy a külügyminiszter igen élesen bírta azt a 118 kérdést, amelyet a mandátumbizottság intézni akar a mandatárius hatalmához. Ebben a pontban a dominiumok államfőitől épölym érzékenyeknek mutatkoztak, mint Sir Austen Chamberlain és a tanácskozási során ki is hangsúlyozták, hogy holnapra volna az egész mandátumrendszert felváltó, ha a mandatárius hatalmak továbbra is a landéval erőszakos beavatkozással. Vélhetően arra a konklúzióna jutottak, hogy egyelőre még nem olyan a helyzet, amely egy ilyen drasztikus lépést jogozhatna ténne.

A „J. wish World” is foglalkozik Paleszti-

A kutya ugat, a karaván halad! Jóharisnya a Sipos-féle maradt! Cluj, Reg. Ferdinand-ut 8.

somban, — fakadt ki alig fékezett bosszúsággal a váratlan vendég.

A mama csodálkozó pillantással fordult feléje:

— Őa is itt lakik? Hízen ezt Alfréd nem is mondta nekünk.

— Még sok egyebet nem mordott el Őaéknek Alfréd — robbant ki az idegen. Azt sem mondta el, hogy ő egy... —

A kolozsvári törvényszék előtt ma délután került tárgyalásra Kovács Alfréd állástalan utazó bűnpere. Erzsike mamája tizenöt ezer lej elszámolásával és csalással vádolta meg, W. S. pedig egy ezret óra árának megtérítését követeli, amely az idő alatt tünt el lakásából, míg ő elutazva, annak kulcsát Kovács Alfrédre bízta. Kovács azt vitatja, hogy barátja lakását reá bízta, amit azonban ez kétségbe vont. Felolvasták a leányhoz írott leveleit is, amelyek általános derültséget keltettek. Végül a bizonyítás kiegészítéséül a tárgyalást elnapolták. (k. r.)

A Keren Hajjeszód

különakcióját lebonyolítani minden helyicsoporthoz cionista kötelessége

* Szövet, piúch, bársony, vászon st. legoiesőbb a „Reclam” Textilárházban. (Főpostavati szemben.)

Katonai forradalom tört ki Braziliában

A győztes lázadó csapatok Rio de Janeiro és Santos ellen vonulnak

(London, október 28. Az Uj Kelet tudósítójától.) Buenos Airesből érkező hírek szerint Brazília egyes részeiben forradalom tört ki. Harom kerület helyőrsége fellázadt a központi kormány ellen és több ezer főnyi katonaság után van a tengerpart felé, hogy bevegje Rio de Janeiro és Santos városokat. Matto tartományban az Arakon közepő folyásánál tegnap megtörtént az első összecsapás a lázadók és a kormány csapatai között. Az összecsapás, amely igen heves és véres volt, a lázadók győzelmével végződött, akik most Minas tartományban folytatják előnyomulásukat. Rio de Janeiroba ezrével érkeznek a menekülők.

Az igazságügyminiszter Davidoglu törvényszéki elnököt teszi felelőssé az ifjovi vesztegetési ügyben

A visszaélésekkel vádolt bírák közül ketten lemondottak. Az elnök és Strafan bíró ellen fegyelmi eljárás indult meg

(Bucaresti-Tukarost, október 28. Az Uj Kelet tudósítójától.) Mintegy két héttel ezelőtt országos érdeklődéssel követték az a hír, hogy az ifjovi törvényszéki több bíró ellen vizsgálat indult meg, mert az volt a vád, hogy az állam ellen indított több büntető perben a bírói intézkedéssel nem fért meg a vádat. A vizsgálat során a botrány hullámai erős pák a igazságügyminisztériumra is, amelynek egyik magas állású tisztjét a magyarságot bírálókat való összejáratásával vádolták meg. Most azonban az ifjovi törvényszék megindult vizsgálat véget ért és annak eredményéről az igazságügyminisztérium a következő hivatalos közleményt adta ki:

Tekintettel arra, hogy Strafan, Pastion és Popescu-Ramnic törvényszéki bírák ellen olyan gyújtósítások hangzottak el, hogy a bírói tevékenység érintő dolgokat követek el az igazságügyminiszter a legelső vizsgálatot kezdte el. A vizsgálat

megállapította, hogy Pastion és Popescu nem követték el súlyosabb természetű cselekményt, mind amellyel bírói minőségükkel összeférhetetlen tettik miatt lemondottak állásukról és lemondóukat el is fogadták. Strafanban azonban a vizsgálat olyan tényeket állapított meg, amelyek komolyan érintik a bírói tevékenységet. Ezért ügyét átítették a fegyelmi bizottsághoz.

A vizsgálat ahihával konstátálta, hogy Davidoglu törvényszéki elnök sem teljesítette mindenben kötelességét, az igazságügyminiszter szintén fegyelmi eljárást indított ellene, arról is inkább, mert magas bírói rangjánál fogva tettei még súlyosabb megítélés alá kell, hogy kerüljenek.

A vizsgálat egyébként befejeződött és ennek során bebizonyult, hogy a bírói kar hivatása magasztán áll és a fegyelmi eljárás is bizonyítja, hogy a román bírói kar nem téri a maga kötelességét a bírói tekintéllyel való viselkedésben.

A kanadai románok hódolata Mária királyné előtt

(New York, október 28. Az Uj Kelet tudósítójától.) Mária királyné tegnap továbbfolytatta az amerikai városok megtekintését. A királyné meglátogatta Torrentót és ezen az uton Mária királyné különvonatát a Niagara-tól Torrentóig Mihály herceg vezette. Torrentó előtt a kanadai románok egy küldöttsége üdvözölte a királyné vendégeket és mélyen megindulva hallgatták tavol hűszék nyelven megszólalni királynéjukat és gyermekeit.

A királyné délelőtti kíséretével tovább utazott Montresalba, ahol óriási tömeg nagy lelkesedéssel fogadta a királyné, akit a pályaudvaron Románia főkonzulja üdvözölt. A városban a polgármester fogadta Mária királyné és tiszteletére a román nemzeti himnuszot játszották. Azután cserébe volt, délután pedig több közintézményt látogott meg az uralkodónő, aki este tovább utazott Ottavába.

A „Patria” és a magyar párt zsidó politikája

(Cluj-Kolozsvár, október 28. Az Uj Kelet tudósítójától.) A nemzeti párt kolozsvári hivatalos lapjának a „Patria”-nak mai számában egy cikk jelent meg, amely éles kritika alá veszi a magyar pártnak a zsidó tanulókat magyar iskoláztatása érdekében indított kompromisszumát. A cikk megállapítja, hogy míg az erdélyi magyarok tulajdon- és szabadságjogi jogot követelnek maguknak a zsidó névadások fölött, addig a zsidók passzív viselkednek társadalmi kisebbségüknek túlzott követeléssel szemben. Legalább is a zsidó vezetői nyilvánosan nem kísérelték meg lezárni a problémát.

— Vajon ez egy egyetértő hallgatás? — Kérdi a „Patria.” Nem hisszük, mert ebben az esetben az erdélyi zsidóság megszűnt mint nemzet létezni, vagy talán harci taktikát, vagy nemtörődomséget jelent? Mind a két feltevés valószínű.

— Altalában — írja a „Patria” — Beihlen sokkal többet foglalkozik az erdélyi zsidók sorával, mint Fischer Tiv dar.

Nem, a „Patria” hátszándékaival téved, bár elismerjük, hogy jóhiszeműen tévedhet. Mi nem hallgatunk, hiszen szüntelenül szövegetünk le és szövegetünk le újból és újból állapítunk meg ebben a kérdésben. Soha nem szüntünk meg azt hangsúlyozni, hogy mi a szabad iskolaválasztás elve alapján állunk. Ez az elgondolásunk természetesen nem abból a forrásból fakad, amelyből a magyar párt politikai elkötelezői táplálkoznak. Szabad iskolaválasztás alapján állunk,

mert végig fokozatosan nem ismerjük el azt az elvet, amely a különböző kulturális forrásokat a tanulók nemzeti érdeke szerint osztályozza, egyeseket eltilt elzárhat, vagy meggyújtja.

Ami a saját iskoláztatás iránt, a mi ideális törekvések: a héber nyelvű zsidó iskola, amely iskolában az állam nyelvek a héber nyelvvel paritásos szerepe jut. Tekintettel azonban arra, hogy nekünk ez iskola nem cél, hanem csupán eszköz a kulturális felkészültség megszerzésére, sohasem szüntünk meg bizonyos mértékben az anyanyelv jogáért is szíveskedni, legalább is olyan mértékben, amennyire az oktatás pedagógiai sikere feltétlenül megköveteli.

Hogy a szabad iskolaválasztás elkövetése milyen vesélyt rejt magában, arra bebiztos példát szolgáltatnak az utóbbi hetek eseményei. Az iskolatörvény végrehajtó közegei kizárják a zsidó tanulókat a magyar iskolákból ott is, ahol sem zsidó, sem állami iskola nincsen. Ezzel szemben az erdélyi zsidó tanulóknak a más kisebbségi iskolákból való kizárása teljesen egyet jelent a tanulási lehetőségükkel való elzárással, hiszen a mai gazdasági körülmények között alig akad szülő, aki gyermekeit ilyen esetben más városba költözteti iskolába.

Ez a mi álláspontunk, amelyet nem lehet nem érteni, legfeljebb félreérteni. A félreértés ellen pedig igazán nincs fogvételünk.

Heine: Confessio Judaica

Nemrégiben egy gyönyörűen kiállított könyv jelent meg a berlini Wel-Verlag kiadásában, a címe: Heinrich Heine Confessio Judaica. Magyarázatul talán úgy hangzanék: H inrich Heine hitvallása a zsidóságra. Nem esztétikai, biográfia vagy irodalomtörténeti tanulmány ez a könyv, hanem Heine műveiből vett szemelvények hosszú sorozata és a célja az volt, hogy a nagy költőnek minden olyan irodalmi nyilatkozatát kiragadják és sorrendbe állítsák, amely a zsidóságról szól, vagy a zsidósággal kapcsolatban van. Tagadhatatlan, hogy ez a vaskos könyv hasznos kompendiumképpen szolgálhat Heine-kutatók és a zsidó problémákkal foglalkozók részére. De a maga sűrű petítivel szedett háromszázalapos bővítésében is csak egy nagyon szűkre szabott kompendium, amely távol áll attól, hogy Heine zsidó hitvallására vonatkozóan kimerítő, vagy tökéletesen nyújtson. Nem is lehet. Aki Heine zsidó hitvallását meg akarja ismerni, annak sorról-sorra keresztül kell olvasnia Heine összes műveit és leveleit, még azokat is, amelyek látszólag teljesen távol állnak a zsidó megérzésektől.

Mert Heine egyike volt azoknak az alkotó zseniknek, akiknek minden gondolatát, még a látszólag legközömbösebbet is, még a zsidóságot megtagadó gondolatát is, a maguk leglényegének eredendő zsidósága determinálta. Ez az eredendő zsidóság Heine minden irodalmi, napi politikai és kritikai megnyilatkozásából szinte kiharsogja a tudatos sémita fajiságot, azokról az irodalmi munkáiról már nem is szólva, amelyek nyíltan és tudottan harcos zsidó írások. Csak néhányat említek ezek közül. Heine első drámája, az Almazor, amelyben a zsidó népet, a Spanyolországból kiűzött mórokban szimbolizálja, az Atta Troll, ez a csudálatos és formájában páratlan eposz, amely valóságosan az Énekek Énekének magasságáig emelkedő szerelmi vallomás és hűségeskü a zsidóság iránt, a Selmabekowszky ur naplója a Légrand, a Bucherachi rabbi, — mind, a maguk egészében kerek zsidó regények, drámák, eposzok (az utolsó kivételével, amely csak töredékben maradt meg) és amelyek terjedelmükben fogva természetesen nem foglalhatnak helyet egy olyan kompendiumszerű könyvben, mind a Confessio Judaica.

Mind ezzel csak azt akartam kihangsúlyozni, hogy az ilyen kiragadott szemelvények utat mutatnak, de teljesen megismerni, csak az összes írásain keresztül tudjuk Heine zsidóságát. Furcsa és egyedülálló zsidóság volt ez a maga idején. A kortársak, még a legjobbak is, megsejtették az értelmét és csak a legújabb korban kezd oszlatkozni a meg nem értés köde ennek a nagy zsidónak emlékére. Ennek oka pedig az, hogy Heine zsidósága egy évszázaddal megelőzte a maga korának zsidóságát. De minthogy nincs az a zseni, aki hi tudná tepni magát a saját korából és környezetéből — az ilyen évszázad-értékek, a meg nem értésekből sokszor tragikus összeütközések és dokkal való lelki megelégedéstől mindig meg nem lelki összeomlások fakadnak.

Heinében (a zsidóság szempontjából) hosszú ideig nem tudtak mást látni, mint egy hittegyő zsidót. Holott Heine hittegyő a zsidó léleknek egy lángoló, késéggérett tiltakozása volt a zsidó lényeg fájdalom hűdökölése ellen. Ösmerni kell Heine korát, hogy megértsük ennek a meglátásnak igazságát. Heine minden gondolata kitéphetetlenül benne gyökeredezett a zsidó nemzeti érzésekben és tökéletesen igaz van Georg I. Plotkénknak, aki nagy szerű tanulmányában (Heinrich Heine als D. onter des Judentums, Dresden 1913.) Heinet, mint az örök cionista gondolat költőjét állítja elő. E Heinenak, a zsidó nemzeti értelmében vett cionizmus, nemcsak verseiben, nemcsak egyéb irodalmi alkotásaiban nyilatkozik meg, de társadalmi, politikai és agitativ tevékenységében is nyíltan prozodra lép. Még Heine ifjúságában történt annak a Marsdörbőj Noeh nevű zsidó fantasztának nevezetes beszélete, hogy Amerikában, a Mississippi egyik óriás szigetén önálló zsidó államot alapítson. A kétezer év óta mind-egyre visszatérő cionista gondolat feleltérte volt ez és a fiatal Heine teljes lelkesedéssel ott volt a zsidó államalapítók táborában. De ugyan-

Katonatiszti ruhákat olcsón fest kakira Czink, Cluj

Gsinosan és olcsón
 Öltöztetheti fiát és leánykáját, mert cégünk berendezett egy modern

gyermekruha salont
 ahol hozott anyagokból is készítünk a leg-
 szebb kivitelben angol és francia fiú és
 leányka ruhákat.

Katz és Mendel
 Főúter 10.

Tegyen egy próbarendelést.

Abban az időben a németországi zsidóság a teljes feloszlás stádiumába jutott. Mosas Mendelssohn auklársta eszméi végzetes hatással voltak a zsidó öszességre. A modern kultúra és műveltség jellegével kiragadták a zsidóság lábait elől a tradicionális talaj, a tradicionális talajjal mindinkább veszerdibe ment a zsidóság benső lényege is és a helyét egy külsőségekben megnyilvánuló zsidóság foglalta el az ugynevezett reformzsidóság. A gettóból kiszabadult tömegek türelmetlen mohósággal akartak lerágni magukról mindent, ami a gettóra emlékeztette őket. H. marosan már a „reformokkal“ felhígtott zsidóságot is terhesnek érezték és a németországi zsidóságban valóságos epidemikus erővel pusztított a hitelhagyás. Magának a nagy Mendelssohnok gyermekei is kikeresztelkedtek.

Heine keserű, magát marcangoló gunnyal nézte ezt a néptetemet feloszlást. Hát lehet, hát érdemes zsidó meglátásokkal győződni, álmodkat szóni jövőző zsidó államról, rumben és prózában birkózni a zsidósággal, holott ebből az egész zsidóságból szinte már az orrot csav. rja az oszlo dógtet bűn — és nem telik idő belé, hogy a zsidóság teljesen el ünik a föld színéről? Ezekhez az önmarcangoló gondolatához még egyéb, személyes vonatkozású eszlődások, keserűségek csatlakoztak és Heineban föllángolt a keserű dal. Mint abban az egyszeri gazdában, ahinek szülőjét elverte a jég. Karót ragadott és maga verte le a még megmaradt fűrtöket. „Lásuk uramisten, mire meggyük, ha ketten pusztitunk!“ És Heine a Cionizsme költője egy keserű gesztussal a keresztelömedence elé állott.

De ha valaha volt kikeresztelkedés, amely távol állott a leghaloványabb lelki maggyőződéstől is, akkor Heines az volt. Igar, hogy bizonyos lelki változásokat mégis csak előidézt benne. De ezek a lelki változások a legjellemzőbbek Heine kiirhatatlan zsidóságára. A kereszténységet aszlött se túlságosan kedvelte. Az eredendő zsidó mentalitás öszionós idegenkedése volt ez a keresztény világnézet-től. De kikeresztelkedése pillanatától kezdve ez az idegenkedés nyílt gyűlöletté változott. Heine gyűlölte a kereszténységet. (Jól megérteendő: nem az embereket, hanem a keresztény világnézetet és annak minden eredőjét, a klerikalizmust, az abszolútizmust és társadalmi ferdességeket.) Es gyűlölte saját magát is, amiért — ha zsidó lelkének kétségbeesésében is — de egy pillanatra mégis odaszédült a kereszt elé.

„Odacsuszta! a kereszthez,
 Ahhoz, akit véred megvet,
 Akit néhány nap előtt még
 Sárba gyürni volt a kedved“

mondja önmagáról — és keserű gunnyal állapítja meg, hogy

„Tegnap egy hős felszök a gyba
 S ma egy piszkos fráter kei fel.“

Es a vak gyűlölet csak későbbi korában, a „matrácslóban“ onybűt újra tizta, önmagáért való zsidósággá, amikor mély gondolatokkal tartott reviziót egész életműve felett és sokat hányatott lelkéből ugy csundultek ki a zsidóság szerzetében fájó vallomásai, mint egy nagy életszínvonal utolsó megbáskált akkordjai.

Felhívás. A konferencia idejének előrehaladottságára való tekintettel, valamint a szervezeti jelentés és javaslatok szétküldése miatt felkérjük azokat a helyi csoportokat, amelyek a választás eredményét még nem küldték be, táviratilag jelentsék be delegátusukat. Az E. Zs. N. Sz. központi irodája.

Kerületenkénti bérmegállapodással akarják megszüntetni az angol bányászsztrájkot

(London, október 28. Az Uj Kelet tudósítójától.) A sajtó a bányászsztrájk közeli befejezését illetően, már jóval kevésbé optimista, mint tegnap volt, miután hivatalos helyről megcáfolták azokat a híreszteléseket, hogy a kormány újabb követelő akcióra határozta volna el magát. A kormány az az álláspontja, hogy addig kezdszmenyező lépéseket nem tesz, amíg bármily oldalról erre fel nem kéri. Állítólag a szakszervezet főtanácsjának és a bányászszövetség végrehajtóbizottságának együttes konferenciája és a Trade Union vezérrel mindent meg fognak tenni, hogy a bányások vezetőit ridag álláspontjuk feladására bírják és rávegyék őket, hogy belsegyezzenek a kerületenként külön külön történő bérmegállapodások rendszerébe.

Lucien Wolf ismét sürgeti a magyarországi numerusz klauzusz eltörlését

Klebsberg enyhítését csak a törvény teljes hatálytalansításának bevezetőjéül tekinti. A külföldi tanulak kényszerűt diákok súlyos terheket rónak az angol és francia zsidóságra

(London, október 28. Az Uj Kelet tudósítójától.) Mint ismeretes, a Népszövetség tavaszi ülésén úgy határozott, hogy a magyarországi numerusz klauzusz ügyét szeptemberben tüzi ki végtárgyalásra. A szeptemberi ülésen azonban az Anglo-Jewish Association, amely ezt a kérdést állandóan napirenden tartotta, általános meglepetésre nem vitte a Népszövetség elé a numerusz klauzusz ügyét, amelyben így jött létre a Klebsberg feleismeretes kompromisszum olyan formában, hogy sbea a tanévben kétszázra emeltek azon zsidó diákok számát, akik a magyar egyetemekre beiratkozhattak.

Klebsberg miniszter ígérete

Lucien Wolf, aki tavasszal a Népszövetség elé terjesztette a numerusz klauzusz ügyét, a napokban fogadta egy budapesti lap tudósítóját, ahinek elmondotta, hogy a szeptemberi szessióban miért nem vitte ismét a Népszövetség elé a numerusz klauzusz ügyét.

— A múlt decemberben — mondotta — a magyar kormány a Népszövetség előtt kijelentette, hogy a numerusz klauzusz törvénynek tisztán csak átmeneti jellege van és az a célja, hogy csökkentse az intellektuális pályákon levőknek a számát, akiket a megkülszöbített ország nem tarthat el. Arra való tekintettel, hogy ez a törvény csupán átmeneti intézkedés, a Népszövetség egyelőre nem booszkozott bele abba, hogy a törvény legalítását megvizsgálja. M utána azonban ez év szeptemberében azt láttam, hogy a törvényt még nem vonták vissza, elmentem Genfoc, hogy újra a Népszövetség elé vigyem ezt az ügyet.

— Ettől azonban visszatartott az az üzenet, hogy gróf Klebsberg egyidejűleg bizonyos engedményeket tett Magyarországon. Ezekben az engedményekben két dologról van szó: először is, a kikeresztelkedett zsidókat többé nem számítják a zsidók közé s rájuk a numerusz klauzusz többé nem vonatkozik; másodszor: az egyetemre felvehető zsidók arányszámát nem a tényl-g felvett, hanem az egyáltalán felvehető diákok létszáma alapján állapítják meg; így akár jelentkezik annyi keresztény diák, amennyi felvehető, skár nem: a zsidók mindenestre megkapják a maguk kvótáját. Ezekre az engedményekre való tekintettel el álltam attól, hogy az ügyet a Népszövetség ez évi közgyűlése elé vigyem.

„Álláspontom azonban változatlan“

— Elhatároztam, hogy várok, abban a reményben, hogy gróf Klebsberg engedménye a törvény teljes abrogálásának előjátékául tekintendő. Álláspontom azonban változatlan. Legjobban szeretném, ha a magyar kormány a kezébe venné ezt az ügyet és maga intézné el. De abban az esetben, ha azt a magyar kormány visszautasítja, sürgetni fogom a Népszövetséget, hogy utalja ezt az ügyet a Nemzetközi Állandó Bizottság elé, amely majd egyszerűmindentkorra eldönti, hogy a magyar kormány álláspontja legál's-e vagy nem?

Általános és egyoldali numerusz klauzusz

— A numerusz klauzuszról szóló törvénynek nem egyes részeit tartom sérelmesnek, hanem az egész törvényt. Ha csak arról volna szó, hogy a magyar kormány csökkenteni akarja a magyar egyetemnek hallgatóinak számát, ez el-

len természetesen senkinek nem lehetne semmi kifogása. A magyar kormányak kell a legjobban tudnia, hogy van-e szükség ilyen lépésre vagy nincsen? En valószínűnek tartom, hogy van. Az a kis ország, amit a trianoni békeszerződés a magyaroknak meghagyott, nem engedheti meg magának azt a lukszust, hogy egy ilyen nagy értelmiségi osztályt tartson el. Az új Magyarországon a képzett emberek számára természetesen kevés állás van a közhivatalokban és a magánéletben. De tiltakoznom kell az ellen, hogy a numerusz klauzuszról szóló törvény az egyetemi hallgatók számának korlátozásakor különbségeket állapít meg az egyenlőjogu állampolgárok között. A nemzetiségek szerinti megkülönböztetés belettközik a trianoni békeszerződésnek a kisebbségekről szóló fejezetében található 56., 57. és 58. szakaszába. Ezek a szakaszok tehát a békeszerződés értelmében illegálisoknak tekintendők.

— Ne gondolja azonban senki, hogy én a magyarországi zsidók képviselőjében szólok fel. A mi beavatkozásunkat két körülmény tette aktuálissá. Először is az, hogy a vezetőem alatt álló Anglo-Jewish Associationra óriási terheket hárít a magyarországi numerusz klauzusz. Így például egyedül a berlini egyetemen tanuló magyar zsidó fiúknak évenként özezer fontot küldünk segély gyanánt. A múlt évben a párisi zsidó szervezetek fordultam azzal a kéréssel, hogy a terhek egy részét vegyék le vállunkról, de azt a választ kaptam, hogy ők maguk is óriási terheket viselnek, a francia zsidók számára magyar zsidó fiút tartanak el a Sorbonneon.

A veszedelmes precedens

— A magyarországi numerusz klauzusz veszedelmességét fokozza az, hogy ez a törvény precedens lehet más államok számára. Romániában igen erős az antiszemitaizmus és ámbár a román kormány részéről a legnagyobb udvariasságot tapasztalom, valahányszor a nemzetiségi kisebbségek valamely ügyében felszólalok, nem lehet tudni sohasem, hogy hova fejlődnek a dolgok, Lengyelországban az antiszemita a kormánynak szintén a magyar numerusz klauzusz ajánlják figyelmébe.

— Ha mi ezekkel a dolgokkal nem a legnagyobb gondal foglalkozunk, akkor egy reggel arra ébredhetünk, hogy a zsidó ifjuság az egész Kelet-Európában ki van zárva a tanulásból. Mert a numerusz klauzusz olyan figyelver, amelyet egyedül a zsidókkal szemben használunk.

Meglepő olcsóság a „HELIOS“-nál

Cluj, Főúter 7.

Gyapju mellény 375—
 D. vatkabátok minden sz'ben 800 leitől
 Tartós harisnya 40—
 Cérna flor harisnya 85—

Gyermekharisnyák, kez'yük, valamint gyapju különlegességek **legolcsóbb** bevásárlási forrása.

A Fra

A világ felhördülés...
 zül az egyi...
 és fia egy...
 ségesen dr...

Molnár...
 akiket p...
 zám, aki...
 Seylla és...
 mikor Bró...
 hagyottan...
 városigeti...
 tanítvány...
 ben fardet...

Bizony...
 Fereac a...
 nak tudh...
 belele telj...
 mindg el...
 rejteni.

Asomb...
 mikri elle...
 volt eltan...
 ana gazda...
 nisége át...
 lassfalak...
 világ taps...
 rek szól.

Minde...
 irodalom...
 íróval ves...
 fellépése...
 turában...
 talos irod...
 vántul me...
 demikusok...
 a konzerv...
 nek szem...
 a csinbor...
 függőzet...
 adásaiban...
 első megs...

Ami...
 tetben B...
 hogy ez...
 volt, Hei...
 és még t...

Az...
 Ferencet...
 smlegatte...
 a legnagy...
 Am Wild...
 basculato...
 vele, sem...

Oscar...
 minden p...
 le's meg...
 nagyobb...
 ben, ami...
 között né...
 novellájá...
 ben hitet...
 nyoltjai...
 tás, hogy...
 zsoázia i...
 veszedelm...
 rózsaszín...

Bród...
 berzeret...
 élet hird...
 neinek r...
 ben érzé...
 késszörül...
 nitva. E...
 totta me...
 souterai...
 mat, me...
 részül é...
 Mel...
 tal'zmus...
 kollektív...
 legkiváló...
 kiteszito...
 pour l'a...
 megrázó...
 hetne, E...
 sohasem...
 messég...
 családi...
 gátja a...
 maga...
 Am...
 — az...

A Franzstadtól a Nobel-díjig

A világ antiezetimainak ismét van alkalmuk a felhirdetésre: Az idei Nobel díj három jelöltje közül az egyik — zsidó, Molnár Ferencnek hívják és fia egy ferencvárosi orvosnak, akit mindközönként dr. Neumannnak neveztek a Franzstadtban.

Molnár Ferenc ama szerencsések közül való, akiknek pályáját sohasem kereszte zsidó származása, aki macskagyűlölettel siklott el a kurzus Scyllája és Charibde között is és ugyanakkor, mikor Bródy Sándor emigrációba kényszerült s elhagyottan, szegényen lehetne ki forró lelket egy városligeti szanatórium kórházán, s, a hálátlan tanítvány új sikereik és új gáláss kalandok fényében furdatte meg kissé mellett alkjait.

Bizonyos, hogy az a türelem, melyet Molnár Ferenc a legvadabb kurzus idején is élvezett, annak tudható be, hogy — szemben Bródyval — beléle teljesen kibírt a zsidó öntudat és zsidóságát mindig elegánsan, illatezerezte tudta véka alá rejteni.

Azonban el kell ismerni, hogy a pompás műkai ellenére, melyet a Lipótvárosban bő alkalmuk volt eltanulnia Molnár Ferencnek — egyike ő is ama gazdagzsidó művészeknek, akiknek faji egyenlősége átiszott a maga elé öntudatosan emelt válaszfalakon is. Molnár Ferenc szíve zsidó szív és a világ tapsa, amely felé zug, ennek a gazdag szívnek szól.

Mindenesetre érdekes, hogy a modern magyar irodalom egyik legszágabb korszaka egy zsidó íróval veszi kezdetét, minthaogyan Bródy Sándor fellépése is forradalmat jelentett a magyar litteratúrában. De míg Bródy Sándorral szemben a hivatalos irodalmi körökben meglehetősen averzió nyilvánult meg, addig Molnár Ferencet még az akadémikusok is kedvesen fogadták. Beöthy Zolt, ez a konzervatív és esőkönyvös irodalomtörténész, ahi nek szemében az új írók közül Gárdonyi jelentette a csimborasszót, — Molnár Ferencsel szemben fel-függesztette merev álláspontját és egyetemi előadásában őt, mint a „magyar eszrit és gaminség“ első megszólaltatóját aposztrofálta.

Ami az eszrit és a gaminséget illeti, a tekintetben Beöthy helyesen ítélte, csak abban tévedett, hogy ez az eszrit magyar, mert ez az eszrit — zsidó volt, Heine eszritje, egy kevés pesti izell füzereava és még több lipótvárosi cinizmussal feleresztve.

Az „Ördög“ hallatlan sikere után Molnár Ferencet mindenki a magyar Oscar Wildeként emlegette Pesten és bizonyos, hogy Molnár Ferenc a legnagyobb hatással az akkor divatos Wilde volt. Ám Wildehez csak paradox szellemességei tették hasonlatossá, egyébként semmi rokonsága nem volt vele, sem életcsorbán, sem művészi lelkesülésében.

Oscar Wilde minden hedonizmusa ellenére, minden pompaszeregetete mellett is, komoly és becsületes megértést tanúsított korá akkor felderengő legnagyobb eszmeáramlatával, a szocializmussal szemben, amit Molnár Ferencről semmi hőrlmények között nem lehet elmondani. A „Szentolvajok“ című novelláján kívül egyetlen olyan írása sincs, amelyben hitet tenne az élet nyomorultjai és kizsáknányoltjai mellett. Talán nem túlzott az a megállapítás, hogy Molnár Ferenc kimozdított a pesti burzsoázia írója, az a kellemes művész, aki a nagy és veszedelmes problémákat színes rakétákkal vonja rózsaszínbe.

Bródy Sándor komor naturalizmusa, forró ember szeretete, mely erőt adott neki egy új és szebb élet hirdetéséhez, a magyar uralkodó osztályok büneinek megítéléséhez — Molnár Ferenc művészetében érzelmes hangokban olvad fel, éllel le vannak kiegészítve, hangulati elemekbe vannak áttransponálva. Ez biztosította maradandóan sikereit, ez tartotta meg őt a kedvenc írók magaslán (vagy soterainján?) ez biztosította számára azt a nyugalmat, mely Bródy Sándornak nem jutott osztályrészül élete alkonyán.

Molnár Ferenc érzelmeszívű író, de szentimentalizmusa sohasem konvulzív, inkább egyéni, mint kollektív előkért áradó s az a szimpátia is, melyet legkiválóbb művében, a „Liliom“-ban a csirkefogók, kitaláltak, kis családok iránt érez, inkább l'art pour l'art érzelmesség megnyilatkozása, semmint megrázó, harsogó, lázadó együttérzés revalációja lehetne. Ez az érzelmeszég szeszélyes és színes, de sohasem könnyet fakasztó. És mégis: zsidó érzelmeszég, abból az önzés és sokszor kicsinyes zsidó családi légkörből áradó, mely gyakran legnagyobb gátja a világgal való együttérzésnek, de amely a maga szűk körén belül csodákra is képes.

Ami kvalitás ezenfelül van Molnár Ferencben, — az túl van minden faji vonatkozáson, az egy

elegens, szellemes, mesterségét kitünően tudó író-művész tulajdonság. Egy jézsemű, félnyes látású, európai és főleg nyugati beállítottságú író szől hozánk mindezt művétől, egy pompás stílusza, aki zsidó létére a magyar nyelvet olyan elegáns fordulatokkal gazdagította, mint senki más előtte.

Gunya éles, mint az olasz penge, szenvedélyes lázas és szárazaló, mint egy lírai költő. Ő maga is, életével tett bizonyosságot a szenvedély szent hatalma mellett s ha van, vagy volt forradalmiság művészetében, ugy ezt szerelmi életével és hitvallással bizonyította.

Bizonyos, hogy a magyar litteratúrában többen vannak, akik értékben, mélységben, érzés és gondolat intenzitásában jóval felülte állanak és sokkal méltóbbak volnának a Nobel díjra. Elég talán Ambrus Zoltánra, Móricz Zsigmondra, vagy a zsenális Karinthy Frigyesre hivatkoznunk ennek a ténynek bizonyítására. Ám ezek az írók nem tudták „a világhír magasláta emelkedni“, ezek, — nem lévén zsidó írók, — nem tudták képviselni eni zsidóiket.

Ennek ellenére mindenkinek, aki igazi barátja az irodalomnak, akiknek jelleme érzést tud nyújtani az a tudat, hogy a Nobel díjra egy zsidó író jelölték s ez nem más, mint Molnár Ferenc, a „Pálutcai fiúk“, a „Gadátlan csolnak története“.

A hannoveri Lessing professzor cionista előadást tartott Prágában

(Prága, október 28. Az Uj Kelet tudósítójától.) Lessing dr., a híres hannoveri professzor, akinek világhírű afférja az antisemita diákokkal bejárta a sajtót, a prágai cionista szervezet meghívására tegnap előadást tartott, amelynek keretében szenzációs kijelentéseket tett a zsidóság modern hivatásáról.

— A zsidókról — kezdte előadását a professzor — általában mint kiválasztott népről szoktak megemlékezni az ó-testamentum alapján. Hogy a kiválasztott népnek mi is a nagy hivatása, arról eltértek a nézetek. Vannak, akik a kereskedelm, vannak, akik az írás m. tereinek tartják s mint ilyenek, magas sztos hivatást tudnak be.

— En inkább Európa és Azsia közvetítőinek, a világbéke munkásainak mondanám őket. Bár Azia lakossága, növény- és állatvilága, kulturája, teljesen elüt Azsia gyermekétől, Európától, mégis a jövő fogja bebizonyítani azt, hogy a látszólagos áthidalhatatlan mélységek lassanként eltűnnek, az anya és gyermeke egy másra, találva a népek boldogulásában fogják céljukat elérni.

— Az Ázsiából Európában került zsidóság a modern kor minden vívmányával felszerelve tér majd újra vissza Ázsiába, anyaországába.

A marosvásárhelyi „Világ“ főszerkesztője a hadbírótság előtt

Hogyan szöktették meg az 5 évre elítélt Salamon Jankát

(Cluj-Kolozsvár, október 28. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári VI. hadtest hadbírótsága ma ismét egy moure kommunistá per tárgyalását kezdte meg. Hét vádlott áll a hadbírók előtt. A fővádlott Szabó Jenő — mondja a vádirat — a „Világ“ szerkesztésének álaros alatt kommunistá propagandát folytatott, összeköttetésben állott Lutzos Mária berlini, Vogl Armand prágai és Oros párisi kommunis tákkal. Vádlolva van azonkívül, hogy cikkeket írt a Csehszlovákiában megjelenő bolszvista „Munkás“ című lapnak. Szabó Gyula a „Világ“ nagyváradi tudósítója volt. Steinhart Hermanus Salamon Janka öt évre elítélt kommunistá agitátor né megszöktetésével vádolják. A vádirat szerint ez év tavaszán két ör Piatorstibe, a női fogházba skarta szállítani Salamon Jank t. B. cion állomáson előzetes megbeszélés alapján az elítélt kikérezett, a részen álló Steinhart becsap a az ör előtt az ajtó és megszöktette. A szökevényeket azonban sikerült Florestiben elfogni.

Lozci Jaczi forradalmi versek másolásával és terjesztésével, dr. Lzonin Marcol bukaresti ügyvéd a szöktetés előkészítésével van vádolva. Bizer Jenő és ifj. Marton József elítélt kommunistákkal (Fonagy és F. kete) állottak összeköttetésben.

A ma délután kezdődő tárgyaláson Radulescu eredes elnökölt. A tárgyalás megkezdésé-

a „Pesti erkölcsök“, a „Rabok“ pompás írója, örömmel kell tudomásul vennie ezt a hírt, mely a legnagyobb irodalmi sikert jelenti élő író számára.

Liliom, a kitagadott ligai hintáslegény és Julika, a mártíri örök szerelem földi anyala a meleg zivó író művészetén keresztül, ime eljutott a halba a lamság meagyhéhez, a világirodalmi értékű és fényjelző hivatalaig. Még nem bizonyos, hogy a díj Molár Ferencé lesz, de az már bizonyos, hogy a Liliom alakja a díj nélkül is ott él az emberek gondolatvilágában.

Liliom, a kitagadott hintáslegény soras egy kicélt minden zsidónak soras s nem valószínűtlen, hogy az egyébként erősen polgári mentalitású Molnár Ferencet — a tudat alatt — ez a zsidói szimkivetelettség fogta meg erősebben.

A Franzstadtól a Nobel-díjig hosszú volt az út, de nem volt töviss. Ami szenvedés volt ennek a már úszbozsvarodó írónak életében, az minden szenvedésnek legaldottabbika: aszonyját való szenvedés volt s talán enélkül sohasem is lendült volna a magaslatohira. Tehetség, szépség, erő és szerencse: ritka ajándékai a sorasak s Molnár Ferencnek mindez megadatott. Épen ezért meghatva és bizonyos elfogódottsággal nézünk e pompás emberpildány még mindig felfelé ívelő pályájára.

Salamon László

— Igazuk van a szocialista tanításoknak amelyek szerint nem lehet jövője a polinacionális államoknak.

Nemzeti alapon képzelhető el egyesegyedül egy ország megalapítása és felépítés, mégis az Európából Ázsiába visszakerülő zsidóságnak a honalapításnál nem hadereget kell szerveznie, hogy a külső és belső béktét fentartsa, nem szabad neki felépíteni egy, mondjuk, Aristotelesféle miataállamot, hiszen akkor a kiválasztott nép nem töltene be a hivatását.

— A zsidóság — a népek tanítója — közvetítő volt isten és a föld, isten és az ember s most legyen közvetítő ember és ember között. Ezt a közvetítő szerepet csak az önálló zsidóság töltheti be. S a népek jogain neki is joga van a létezéshez. Ezt a létezést nem karddal s az erőszak erejével, hanem az írás és a tudás fegyverével kell megszereznie.

Lessing professzor, aki akadémiai nivóju előadásán a kultúra és technika fejlődésével együtt az emberiség feladataival foglalkozott, bebizonyította a nemzeti eszméknek, a sovinnista gondolatoknak tarthatatlanságát, előadása végén elhagyta a tudományos álláspontot s a cionista, a független zsidó államnak törhetetlen harcossá nyilatkozott mag bunn.

Szabó Jenő tagadja, hogy lapjával kommunistá propagandát fajtett volna si. A lap volt felelősszerkesztője és munkatársai igazolják, hogy a kommunizmusmal vádolt Világ Victor Maior liberális prefek us felkérésére ötezer példányt küldött a magyarpári disszidensek klotaszagi gyűlésére és a közszégi választások alkalmával a nemzeti párt vásárolt ugyanannyi példányt, hogy a demokratikus érzelmi magyarok között sz egyesült ellenzék mellett emáljon propagandát.

Elnök: A tanuk ne állítsanak ki erkölcsi bizonyítványt a vádlottakról, hanem a tényekről beszéjjenek.

Dunca védő: Tények nincsenek elnök ur. Mikor arra kerül sor, hogy a tanu igazolja, vajjon küldött-e Szabó cikkeket a „Munkás“-nak, az elnök indulatosan közbszól:

— Hát persze hogy küldött. Ezek itten rágalmaszó híreket terjesztenek a külföldön Romániáról és még jönnek, hogy védjék őket.

Popov védő: Ha elnök ur gyansit bennünket, ugy nem tudunk feladatunknak eleget tenni...

Allandó összetűzések között a késő esti órákban a tárgyalás folytatását holnapra halasztották.

karják
ikot
k közeli befj...
alos helyről meg...
tározta volna el...
nem tesz, amíg...
ak és a bányász...
vezérel mindent...
rják és rávegyék...
ások rendszerébe.

országi
t
bevezelőjeül...
nak az angol

em lehetne semmi...
ak kell a legjobb...
ség ilyen lépésre...
nek tartom, hogy...
a trianoni béke...
hagyott, nem en...
ukszust, hogy egy...
t tartson el. Az...
emberek számára...
a közhivatalok...
ltakoznom kell az...
zusiól szóló tör...
számának korláto...
meg az egyenlő...
nemzetiségek sze...
tközik a trianoni...
ekről szóló fejeze...
szakaszába. Ezek...
zsidóság értelmében

senki, hogy én a...
eletében szóialok...
ké: körülmény...
z, hogy a vese...
sh Associationra...
országi numerusz...
l a berlini egye...
fiuknak évenként...
gyanánt. A mul...
szelhez fordultam...
rhok egy részét...
a választ kaptam...
eket viselnek, a...
gyar zsidó fiut

edolmes precedens
rasz klauzusz vesze...
y ez a törvény pre...
mára. Romániában...
és ámbár a román...
obb udvariasságot...
nemzetiségi kisebb...
zólások, nem lehet...
ajlódnak a dolgok...
iták a kormány...
marasz klauzusz

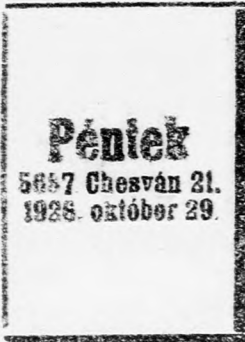
okkal nem a leg...
nk, akkor egy reg...
n zsidó ifjuság az...
n zárva a tanu...
auzusz olyan fgt...
zsidókkal szemben

sóság a
S"-nál
7.
..... 375—
nben 800 leltől
..... 40—
..... 85—
yük, valamint
legolcsóbb
rrása.

HIREK

— Az Új Kelet az egyetemes erélyi és bányai zsidóság napilapja.
Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő. Felelős szerkesztő dr. Marton Ernő.
Az Új Kelet cikkeinek utánuomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai napló

— Colban Erik bukaresti nyilatkozata.
Bukarestből jelentik: Colban Erik ma nyilatkozott a bukaresti sajtó képviselői előtt. Nyilatkozatában kijelentette, hogy Erdélyben végzett körutja tanulmányait jellegette és nem hivatalos megbízásból jött Romániába. Éppen ezért nem nyilatkozhatik tapasztalatairól. Mindössze annyit mondhat, hogy legutolsó állása a Románia örvevadászatán halad előre a konszolidáció útján.

— Súlyos autószerencsétlenség érte Bibescu Marta hercegnőt. Bukarestből jelentik: Szerdan délelőtti 11 órakor a fővárosból Cavarnia felé vezető országúton Bibescu Marta hercegnőt súlyos autószerencsétlenség érte. Az autót, melyet Cristea Morariu vezetett, egy kanyarulatnál tengelytörés következtében felborult és a hercegnőt, tetszhalott állapotban egy óráig maga alá temette. A sófőző házimasszáiban oly szerencsétlenül repült ki az autóból, hogy hátterében eltört. Morariu azonnal szörnyen halt, a kocsi alá szorult asszonyok pedig kétségbeesetten kiáltottak segítségért. Egy ellenkező irányból jövő autó, melyben egy angol petrokummérnök ült, a hercegnő segítségére jött és sikerült a mar személtetőket vesztett asszonyokat megmenteni. Az angol mérnök autóján Ploestiba vitték a sebesülteket, ahol a kórházban első segélyben részesítették őket. A hercegnő felül testén és karján szenvedett sérüléseket, kiszélesedő lábán és hátán sérült meg. A hercegnő balesete a fővárosban óriási rézvételt keltett.

— A sajtóirodák nemzetközi konferenciája. Genéből jelentik: Október 28-án kezdődik Genfben a sajtóirodák nemzetközi konferenciája. A román sajtóirodát Dianu kálügyi osztályfőnök képviseli a konferencián, amelyen 17 állam képviselői vesznek részt.

— A kolozsvári Magyar Színház megkapja az engedélyt a budapesti vendégszereplésre. Bukarestből jelentik: A kulturális minisztérium a belügyminisztériummal egyetértésben megadta az engedélyt a kolozsvári Magyar Színháznak a budapesti vendégszereplésre. A belügyminiszter cupán azt a feltételt kötötte ki, hogy ha kell vázai a budapesti magyar közönség szívját és a Magyar Színháznak előre elkészített programja kell Pestre mennie.

— Meghalt Ehrmann professzor. Bicséből jelentik: Dr. Saamon Ehrmann orvos-professzor veséjénél delu an szívgyengeség következtében váratlanul meghalt. A hirtelen bekövetkezett halála nemcsak az orvostudomány vesztését jelenti, hanem a zsidó nép is egyik nagy fiát veszítette benne. Eh már professzor 1854 december 19-ikén született a csehországi Ostrove községben. Középkori iskolai tanulmányait elvégezve után művészet történetét tanult, de kiválóan okokból nem tudta művészi hajlamait követni és 1874-ben beiratkozott a bécsi egyetem orvosi fakultására. Kiváló tehetségével hamarosan felkeltette tanárait figyelmét, különösen a pigmentek, vagyis a bőr festésénél, melynek kelteke és terén elért felfedezésével. Doktorálás után a legelőkelőbb bécsi klinikákon töltött be vezető pozíciót, majd a munkásbiztosítóhoz ment át, ahol Európa valamennyi egyeteméről seregesszen tördült hozzá a doktorok. 1900-ban megtapta a professzori és az udvari tanácsossági címet, négy évvel később a bécsi kórház vezető orvosa lett, 1908-ban pedig a kórházban bőrgyógyászati osztályának vezetője lett. Az itt elöltött tizennyolc év alatt fejte ki igazán Ehrmann professzor tudásterjesztő működését és ebben az időközben

ad a ki a bőrbetegségek diagnosztikai összehasonló ábráját, amelyet maga illesztett. Az összes ezek konferenciákon és előadásokon Ehrmann professzor közkedveit és előadásait tekintve volt, akinek tudományos felkészültségét rengeteg vizsgálaton is sokra tesztelték. Egy életen keresztül való szabaddtan munka közben is Ehrmann professzor életének vészt vett zsidó ügyekben is. Ő volt tö bek között az első a Bas Borch read bécsi nagypáh lyánál, életen keresztül pedig tiszteletbe i tanja az Unites nevű oknista diákszövetségnek. Azoktól előbbre volt a „Keren Hajjászód barátai“ egyesületének, amelyben kámulattranszító energiával dolgozott Pa hszita újjáépítéséért.

— Egy tábornok és egy építész súlyos incidense Bukarestben. Bukarestből jelentik: A fővárosban ma súlyos incidens történt Popescu tábornok buszreli hadtestparancsnok és Berindei ismert építész, az építészeti főiskola tanára között, akinek az autója összeütközött egy szekérrel, amelyet egy katona hajtott. Berindei dühösen zsidói kezdte a katonát, majd ököllel megütötte. Ebben a pillanatban véletlenül arra jött Popescu tábornok, aki megkérdezte, miért üti a katonát. Berindei éles hangon felelt és követelte, hogy a tábornok igazolja magát. Miután ez megtörtént, az építész zsidóimazni kezdte a hadsereget és a tábornokot is követelte, hogy hisérje el a rendőrségre. A tábornok végre is megszokta Berindei agresszív magatartását és le artoztatta az építézt, ahit a hadbíróság elé állítanak. Berindeit a jlvői katonai fogházaba szállították.

— A lefegyverzés előkészítésére kiküldött bizottság határozatai. Genéből jelentik: A lefegyverzés előkészítésére kiküldött népszavazási bizottság Parisban tartott ülésén Voverka elnöklésével a következő határozatokat hozta: 1. Elfogadja azt az elvet, hogy a lefegyverzés nemcsak a katonák ellenőrzése lehetséges. 2. A lefegyverzés hatékonyabb a katonai költségvetés csökkentésével. 3. A lefegyverzés mérveinek felbecsülése gazdasági és katonai szükséglet megállapítása alapján történhetik.

— A miniszterium rendelte el a zsidó tanulókat a szatmári református gimnáziumból. Nagyváradról jelentik: Lemeretes, hogy a nagyváradi tanácsleli főigazgatóág arra utasította a szatmári református gimnázium igazgatóját, hogy az intézményből távolítsa el az összes zsidóval való tanulókat. Az intézkedés nagy felháborítást keltett városunkban. Bora György főigazgató ebben a kérdésben ma a köve kezéket mondotta: A zsidó tanulókat elavolták a miniszterium rendelte el. A közoktatási miniszter ugyanis jelentést kért tőlem a szatmári református gimnáziumról és a jelentés alapján elrendelte onnan a zsidó tanulókat eltávolítását és ha hozzájuk be az állami licenct. En csak az erre vonatkozó rendeletet hajtottam végre.

— Turistakirándulás. Az Erdélyi Kárpát Egyesület ok hó 31-én (vasárnap) Bácsa Ievin ve etésével hatótéglig engedélyezett kirándulást rendez a következő programmal: Gyűlés a Mátyás ház előtt, indulás reggel 8 órakor. Utazás: Szamosfalva, Pata, Györgyfalva, Kolozsvár. Megtekinés tárgyai: Lászlók a kőszégek, népi táncok, patai kőbari sóbánya, sókutak és a györgyfalvi ósmerleli telep. Ugyanide a zsidóképosztály is rendez kirándulást Varcád József vezetésével. Indulás reggel 8 órakor. Visszatérés délután 6 órakor. A kirándulás kezdő tisztelet is résztvehetnek.

— Ily László rendőrközre jutatta mezenyitarsát. Budapestről jelentik: Trenka Bora munkásbiztosítói úszvívelő, aki — mint ismeretes — több térszával megkérte a pénztárt, elfogták, de bakiérés közben sikerült elmenekülnie. Tegnap a bombamerénylet ügyé őt ismeretes barátjának, Ily Lászlónak letartás rejtfőzt el, aki feljelentette a rendőrségen, mire Trenkát elfogták. Kihallgatás során az a gyanu is merült fel ailen, hogy a Perzsisz Adám újságíró ailen megkérte bombamerényletben részt.

Concurenta

Brassó és viléke legelőkelőbb közönségének **uriszabósága**

első helyen vezet nyugvitalban, mint szabásban

Teheniác 4. Brassó. A fűrdővel szemben.

Szövetraktár

Saját készítményűt kész férfi- és gyermekruhák

— Palesztina egyik állomása az angol-indiai légiutnak. Jeruzsálemből jelentik: A napokban kezdtek meg Gaves mellett a brit légi világforgalom egyik állomásának építését. Ez lesz az első állomása a Kairo és Kairachi közötti útvonalnak India felé. Az állomás részére szükséges területet a földreformörvény alapján fogják a Palesztinában is bejegyzett Imperial Airways Company londoni cég javára kifizetni. A birodalmi légiutat a jövő évben nyitják meg a forgalom számára.

Ne hagyja magát!

Bármily zeneművet

hirdetésesével a raktárról a tántorítási legőcsőbb ban szálit Revész Bora Marosvásárhely. Kérjen a j-gyűlést.

— Tisztújító közgyűlés a szatmári helyi csoportban. Tudósírónk jelenti: Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség helyi csoportja október 10-én tartotta évszázó és tisztújító közgyűlést dr. Jordán Viktor elnökele alatt. A felolvasott csoportműködési jelentés két fontos mozzanatot emel ki. Az egyik az Ijjáakcióval kapcsolatos negyszabású kultúrnap, amelynek keretében rendezet matiné a központból dr. Fischer József, dr. Kohn Hillel, Giszkalay János és dr. Szónyi Geza voltak jelen. A másik fontos esemény dr. Jordán Viktor akciója az ifjúsági csoportok kolleborálásának megteremtése és „Munkánk és feladataink“ címen szerkesztett és az összes helyi csoportoknak megküldött könyvecskéje, amely a helyi csoportok működését foglalja össze praktikus szempontok figyelembevételével. A közgyűlés meghallgatta ezután a Keren Hajjászód és Keren Kajemet működéséről szóló beszámolóját, majd dr. Katz Izsó Palesztina-referatuumát és dr. Siera Mór kultur beszámolóját a szatmári léber óvodáról és elemi iskoláról. A közgyűlés ugy ezeknek a bizottságoknak, mint Klein Vilmosnak, a csoport diszlelkének, akiknek kerigazdaságában a második felév elején egy chaluotelep létesült, köszönetet fejezte ki. A közgyűlés a pénztári adatok megvizsgálása és jóváhagyása után megszavazta a központi hozzájárulást és elhatározta, hogy kérest terjeszt a központhoz avéglől, hogy a jövőben egy a központi iroda, valamint a K. H. és K. K. L. erdélyrészi irodái minden hónap pénztári forgalmát közöljék az összes helyi csoportokkal. A közgyűlés ezután megbeszélte a chaluotelet, a K. H. Sonderakció és a Glasner Móse alap kérdéseit, azután pedig megválasztotta a delegátusokat. Végül a közgyűlés egyhangvlag a következő tisztikart választotta meg: diszlelkő Klein Vilmos, elnök dr. Borgida József, ügyv. elnök id. Markovics Elek, munkatársak dr. Schwarz és Lajos dr. Jordán Viktor, pénztárnok id. Kohn Sándor, ellenőrök dr. Görög Miksa és Holló Sándor, K. H.-biztosok Borgida Sándor és dr. Steinberger Ernő, K. H.-intéző dr. Schwarz Lajos, P. H.-vezető dr. Katz Izsó, Kultur és tartuiskolaügyek intézői dr. Stern Mór és Schiffer Jeromos.

— Az olaszszaki pénzhamisítási ügyben helybenhagyták a törvényszék súlyos ítéletét. Debrecenből jelentik: Az ítéletbá sardán esse hirdette ki az olaszszaki pénzhamisítás ügyében az ítélet. Nagyjában a tabla helybenhagyta a törvényszék ítéletét, amanyiben fentartotta a Friedlander Salamona vonatkozó két és féleli fegyházbüntést és a 10 millió korona pénzbüntést. Szig Deszö egymillió korona büntetését megféleli fegyházbüntetésre változtatta át. Friedlander Chaim és Bittelheim Sárdornak a törvényszék felmentő ítéletét helyben hagyta, Friedlander Frigyesről az ítélet nem rendelkezik, mert ezt az ügyet elkülönítik. Friedlander Salamon ügyében, védője kérelmére, a tábla ugy döntött, hogy 250 millió koronáért szabadságra helyezik.

— Koronázási kormány készül Jugoszláviában. Belgrádból jelentik: Pasics a pártok vezéreivel és Uzunovicossal élénk tárgyalásokat folytat, amelyek nagy érdeklődést keltek. Ugy tudják, hogy a tárgyalások célja koronázási kabinet létesítése, amelyben a radikálisokon kívül a szlovák klerikális párt képviselőiben Korosec, továbbá a Radics párt is beléneenek. A kabinet élén Pasics állna. A királynak horváth királlyá való megkoronázását a kormányalakítás után rövidesen megejtének.

Péntek 1924

K

Világné
László,
Magyar
Irják

A Kor
világ
mágy
regé
dalmi
val kor

Miatvá

ש

és más k
ait Sper

A. S
Fron

makkor
zlete n

Á

Ne

oluj

Mé

á

V

Legsz
Glück
hető

Korunk

Világméretű ba iszemle. Szerkesztő Diencs László, Cluj (Károlyvár), Str. Regala 47.

Magjelen havonta 80 oldalon. Irják a legjobb magyar írók.

A Korunk minden száma hoz négy-öt világméretű társadalmi tanulmányt, egy elbeszélést, egy regényfolytatást. Nem lokális irodalmi lap, hanem korunk nagy problémáival komolyan és mégis közhírhű stílusban foglalkozó napi szemle.

Előfizetési ára: félévre 360 lei, — negyedévre 200 lei.

Manitványosra az ingyen küld a kiadóhivatal

Értesítés!

מכשירי makkaroni
és más kitűnő minőségű tésztaanyagot készítő Sperber Dávid brassói orth. főrabbi ut szigoru figyelmébe mellet

A. Seevaldt és Marlin Frommés Fiairi Brassó

makkaroni és tésztaanyagára. A legjobb tészta minőségű. A csomagolás precíziójára tessék ügyelni

Előzetes hirdetés

Álmeneti kabátok

Neumann M.

férfi ruháruháza

Cluj, Piața Unirii (Pöter) 14

Még mindig tart

áruraktárunk mélyen leszállított áron való

árusítása!

VOITH & Co

Cluj

Legszebb, legjobb, legolcsóbb bélyegző Glüeknél, az új bélyegzősnél szerethető be. Calea Reg. Ferdinand 65. Szigurancaival szemben.

KOZGAZDAHAG

Tőzsde

A külföldi pénzpiacokon a lej változatlanul szilárd. Zürichben továbbra is 290 el zárult, míg Budapestén 100 lej árfolyama már 40 ezer magyar koronára emelkedett. A belföldi forgalomban az irányzat lanyha. A devizák árai erősen visszestek:

Devizák	Valutapiac 1926 Október 28 (Rador)								
	Kolozsvár	Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	New-york
		nyitás	zárlat						
Zürich	3420—3440	—	—	330	3440	13764	13684	—	1929
Newyork ..	176—177	51863	51862	3270	176	71383	71810	—	—
London ...	862—865	2514	2514 1/4	15 1/2	860	3430 1/4	3432 1/2	—	48475
Páris	545—555	1575	1585	—	5.8	2185	2163	—	304 1/2
Milano	770—780	2210	2220	139	805	3.50	3032	—	429
Prága	525—535	1535	1535	—	523	2113 3/4	2091 1/2	—	296 1/4
Budapest ..	394—398	7260	7250	—	2510	—	9918	—	—
Belgrád	—	915	915	—	323	1259	1248 1/2	—	177
Bukarest ...	—	290	330	1830	—	400	398 1/4	—	56 1/4
Varsó	—	57 1/2	57 1/2	—	—	793	7820	—	—
Bécs	2500—2510	7320	7320	—	2515	10078	—	—	—
Berlin	4260—4280	123 1/4	123 1/4	—	4265	16987	16822	—	—

Száz lei árfolyama: Zürich 290, Páris 1830, Budapest 40000, Bécs 398 5 Prága — —

Arverési napló

Temesvár város tanácsa az alább megjelölt terminusokra árverést hirdetett a következő cikkek szállítására: 1926 november 27 re: 1. 50 vagon kőszénre a városi téglázemek számára. 2. Öt vagon szilvölgyi, vagy hasonló minőségű kőszénre a városi színház számára. 3. a) 100 vagon aninai, vagy hasonló minőségű kőszénre, b) 50 vagon minimum 3000 kalorias lignitre a városi gázüzemek számára. — 1926 november 20 ára a városi villamosművek számára 600 méter, egyenruhák készítésére alkalmas szövetre. — November 23 ikára, a városi színház számára szükséges különböző áru tükörkre. — November 24 ikára. A városi villamosvasutak számára 15 millió menetjegyre. Az árverési felhívások Temesvár város tanácsánál tehetőek meg. — A kolozsvári elektromos művek igazgatósága november 23 iki határidővel nyilvános versenyárverést hirdet 300 vagon tűzifa szállítására, ab Hldegszamos. Zárt és lepecsételt ajánlatokat fenti dátumig Kolozsvár ideiglenes tanácsához címezendők. Az ajánlatok felnyitása 23 án a városi háza nagytermében fog megtörténni. A költségelőirányzatot illető, valamint másirányú felvilágosítások az ízem igazgatóságánál, Ferencz József ut: 30. szám alatt szerezhetőek be. — A postaügyi vezérigazgatóság december 14 ére árverést hirdet 100 000 drb. kis, 300.000 drb. közep-nagyságu és 200.000 drb. nagy porcellán izolator beszerzésére. A szállításmény 50 százaléka 60 nappal, 50 százalék pedig 100 nappal a megrendelés után eszközizendő. Információkat ad a Divisiunea Aprovizionare, Palatul Postelor Bucuresti.

† A kolozsvári Banca Centrala ipari kedvezménye. Bukarestből jelentik: A legfőbb iparügyi tanács legutóbbi ülésén engedélyezte a kolozsvári Banca Centrala Rt. köhere és lucerna magselejtezö gyára részére az iparjártólsai törvényben biztosított kedvezményeket. Az engedélyezést a Monitorul Oficial egyik közelebbi száma fogja közzélni.

† Szoros zárlatot rendeltek el a kolozsvári Friedmann könyvkereskedés ellen. Amint ismertek, a kolozsvári Friedmann könyvkereskedő-cég néhány hónappal ezelött egyeskedési tárgyalásokat kezdett hitelezőivel. A cég szanalását azonban az általános gazdasági viszonyok rosszabbodása miatt nem lehetett keresztülvinni, amibez még az is hozzájárult, hogy időközben a cég üzletbérét 60 ezer lejről 150 ezer lejre emelték fel. Az egyik hitelező kérésére aztán mára a bíróság szoros zárlatot rendelt el, aminek alapján a cég főtéri üzletét lezárták. Mint értesülünk, Friedmann Jenő, a cég főnöke megkéri önmaga ellen a csöd megnyitását. A passzívák összege 2.800.000 lejt tesz ki, ezzel szemben az aktívum mintegy másfélmillió lejre rag. Pénzviszonyainkra jellemző, hogy a fizetési nehézségbe jutott kereskedő egy év leforgása alatt több mint 560 ezer lejt fizetett ki kamatok fejében.

† Eredményei végződtek az erdélyi magánvasutak megvásárlására vonatkozó tárgyalások. Bukarestből jelentik: Az erdélyi magánvasutak megvásárlása ügyében kiküldött bizottság a jövő héten befejezi munkáját, amely teljes eredménnyel járt.

† Megkönyvitik a marhakivitelt. Bukarestből jelentik: A bánáti földművesek pártjára a kormány elhatározta, hogy intézkedéseket fog tenni a marhakivitelt megkönyvitésére és a falvaknak sérellátására vonatkozólag.

† Cáfoltják az új lakbérleti törvénnyel kapcsolatos kombinációkat Bukarestből jelentik: Az Iudreptarea jelenti, hogy Cadeabu igazságügyminiszter végleg elhárította a lakbérleti törvényjavaslatot és azt a miniszterelnök elé terjesztette. Illetékes helyen felhatalmazást nyert a Rador távívari iroda, hogy az egyes lépésben a törvényjavaslat szövegére vonatkozólag megjelent híreket megcáfolja. A javaslat, annak végleges megszövegezése után, a nyilvánosság elé fog kerülni.

† Eredménytelen volt a CFR bukktalpa áreljése Bukarestből jelentik: A CFR vezérigazgatósága áreljést hirdetett egymillió darab bukktalpa szállítására. A termékek azonban mindössze csak 150 000 darabra adtak be ajánlatot, egyrészt, mert a CFR megnehezítette a mértéket, másrészt, mert a vételárát csak a jövő évi költségvetésből akarta kifizetni.

† Magyarország gazdasági tárgyalásai a külfölddel. Budapestből jelentik: Az „Uj Nemzedék” értesülése szerint a közeli hónapokban Magyarország igen sok irányban fog gazdasági tárgyalásokat folytatni a külföldi államokkal. November 1 én kezdik meg a magyar és francia külügyminiszteriumok megbízottai a Franciaországgal már egy ízben létrejött megállapodások felülvizsgálata vonatkozó szerződési tárgyalásokat. Ezzel egyidőjüleg tárgyalások folynak Törökországgal is egy kereskedelmi

Laboratorul LEO
ing. Theodor de Stipek, Ghimbav—Brasov

szerződés megkötéséről. A Magyarország és Csehszlovákia közötti kereskedelmi tárgyalásokat, amelyek a múlt hónapban rövid időre megszakadtak, a napokban szintén újra fölveszik s a tárgyalásokat lefolytató magyar delegátusok már utban is vannak Prága felé. Főleg pénzügyi természetű gazdasági megbeszélések vannak folyamatban ezenkívül Jago ezláviával is.

† Csehszlovákiában szabadabbá teszik a burgonyabevezetést Prágából jelentik: A földművelésügyi minisztérium Cerny közlekedési miniszter nyilatkozata értelmében és a többi érdekelt minisztériummal egyetértve már elhatározták, hogy a burgonyabevezetési engedélyezést megszünteti és a burgonyabevezetést szabadabbá teszi. Ez az intézkedés tudvalóval azért van kikötés, mert a csehszlovák burgonyatermes olyan minimális, hogy a belföldi szükségletnek csak egy minimális részét tudja fedezni.

† Tovább tart az ezüst árának világi esése. Bécsből jelentik: Az ezüst árán a hetek óta tartó esése a nemzetközi piacon a napokban olyan áresésé alakult ki, amilyen 1921 óta nem fordult elő. A hivatalos ezüstárak szeptember utolsó hete óta körülbelül 18 százalékkal esettek. Bécsben a finomezüst ára ezen idő alatt 140 schillingről 116-ra csökkent.

† Fizetéseketelen lett a legnagyobb osztrák textilgyár. Bécsből jelentik: Az osztrák és a külföldi textilgyárakat egyaránt foglalkoztatja az a nagy fizetéseketelen, melynek szerelvényei részint Ausztriában, részint Magyarországon tartózkodnak. A Preis és társai híres textilgyáráról van szó, mely moratóriumról tárgyal, mert 35 milliórdot kitevő kötelezettségének nem tud eleget tenni. Azt hiszik, hogy sikerül a gyárnak hitelezéstől moratóriumot kapni.

A FILM

A feledés országútján. Már részletesen írtunk arról a pompás filmről, mely nemsokára került bemutatásra Kolozsváron s melynek magyar címe: „A feledés országútján”. Ez a festői film, melynek pittoreszk képeit Szovillában, Cordovában és Madridban vették fel, megrázó és regényes, de mindenképpel korszerű történetet ölel fel és bontakoztat ki hét felvonáson keresztül. A főszerepet Hella Moja, ez a megragadó szépségű filmszínésznő kreálja, a tragikus kapitányt pedig Henry Stuart játssza meg. A filmnek a kontinens összes nagy filmszínházában óriási sikere volt és bizonyos, hogy nálunk is nagy tevényt fog kiváltani a közönségből.

Bernhard Götzke Newyorkba készül. Nagy német filmszínészek után richán maradnak a német rendezők és a szereplők otthon. Götzke, a „Hindu siremlék” c. filmje után a „Sorsüldözötték”-ben játszotta a főszerepet. Egy börtönből kiszabadult mérnök szerepében olyan sikert ért el az egész világon, hogy az amerikaiak jónak látták őt több film részére biztosítani. Götzke azonban szerződésileg még 2 évre Berlinhez van kötve és most tárgyalások folynak, hogy arra az időre cserébe lejön Claire Brock, az F. B. O. Pictures sztárja és átveszi Götzke szerepét.

Az ősz ujdonsága
a Dreher Haggenmacher sörgyár
őszi sőre
Extra-Special
mindenütt kapható

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Részv. Társ.
Cluj, Piata Unirii No 7. — Saját tőkái 48,000,000 lej. — Fiókjai: Dés, Diosdószentmárton, Gyulafehérvár és Marosvásárhely. Affiliált intézetei: Torda-Aranyos Vármezei Takarékpénztár Rt. Torda, Udvarhelymezei Takarékpénztár Rt. Szévelyudvarhely, Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár Rt. Nagyenyed. Áruraktárai a vasút mellett. Betéteket elfogad, váltókat leszámít, bel- és külföldi átutalásokat teljesít. — Safe deposit. — Mindenféle bankszerű ügyletet előnyösen végez.

Az Uj Kelet szelvénybevaltó helyei.

Az alant felsorolt cégek az Uj Kelettel kötött megállapodás alapján kötelezettséget vállaltak arra, hogy lapunk szelvényeit teljes értékükben beváltják, oly módon, hogy a náluk vásárolt áruk összegének 10 százaléka — fűszerkereskedőknél 5 százalék — az Uj Kelet szelvényeivel fizethető. A szelvénybevaltó helyeket városok szerint naponként felváltva közöljük.

Kolozsvári szelvénybevaltó helyek

Női divat
Gólya Áruház (Regele Ferdinand 11) Női divatcikkekben a legolcsóbb bevásárlási forrás
Heller és Molnár (Reg Ferdinand 5) Női kelmekülönlegességek és divatcikkek nagy raktára
Szabó Jenő (Reg Ferdinand 5) Angol és francia öszdivat különlegességek állandó nagyválasztékban raktáron

Uri divat
Sándor Agoston Utóda (Unió-ut 2) Uridivat-különlegességek legolcsóbb bevásárlási forrása
Kaiapkirály (Főtér 24) Uridivat-különlegességek minden árban. Világmarkák egyedárúsítása

Szövőtáru, harisnya
Helios (Főtér 7) Kötött kabátok, mellények, puloverek, harisnyák, keztyűk áruháza (Szabott árak)
Blatt (Főtér 13) Kár minden kísérletét, mert köz tudomásu, hogy Blatt harisnyái a legjobbak
Sipos Jenő (Reg Ferdinand 8) Harisnyát, rövidárut és női kézimunkát a legolcsóbban árusít

Férfiruha
Neumann M. (Főtér 14) Raglánok, férfi öltönyök és gyarmekruhák nagyáruháza
Katz és Mendel (Főtér 10) Mindenfajta divatos öltönyök, őszi és téli kabátok állandóan raktáron

Cipő
Farkas Ignác (Renner Palota). E cégnél kaphatja a legjobb cipőket.

Illatszertár
Rózsa-Royal drogeria (Főtér 26). Illatszerek, vegyszerek, gyógyszer, gyógyárak és betegápolási cikkek legolcsóbb beszerzési forrása, nagyban és kicsinyben.

D'or illatszertár (Főtér 6). Legfinomabb parfümök, bőrridikülők a legolcsóbb napiáron vásárolhatók
Diana illatszertár (Posta mellett) Kölni vizek, illatszerek és diszmiárak különleges áruháza

Bazár
Párisi Áruház (Reg Ferdinand 12) Férfi és női divat cikkek, játékarak, gyermekkoscsik, bőrdiszmiárak és cipőkülönlegességek nagyraktára

Üveg
Fischer üvegüzlet (Reg Ferdinand 6) Ebédlőkészletek, teás és kávéscsészék, üvegtészletek, lámpaárak és konyhafelszerelések nagyraktára Képkerekezés
Ausländer Rudolf (Uránia-palota mellett) Vizes, boros és étkezőkészletek, uborka és befőttes üveges Épületüvegezés és képkerekezés

Ékszer, óra
Fenyő és Braunfeld, kir udv szállító (Főtér 15) Elsőrendű ékszerek, precíz órák és disztárgyak legolcsóbb beszerzési forrása

Dunky és Beer (Főtér 29) Mindennemű ékszer- és órákülönlegességek nagy választékban állandóan raktáron

Könyv, papír
Friedmann könyv- és zeneműkereskedés (Főtér 26) Az összes könyv és zeneműjanságok állandóan a legolcsóbb árban kaphatók

Safruth [Piata Mihai Viteazul 39] Zsidó könyvkereskedés. Iskolaszerek és irodai felszerelések legolcsóbb bevásárlási forrása

Fűszer, csemege, cukorka (5%)
Spéter Mózes (Széchenyi-tér 12) Mindenfajta fűszer és gyarmatárak legolcsóbb beszerzési forrása

„Maximilian” (Unió-ut 26) Fűszer, csemege, gyarmat és italárak a legolcsóbb napiáron
Szinházi cukorkákat a „Tell” Bonboneriában vásároljunk, Str. Memorandului (Unió-ut) 12.

Fendrich Adolf fűszer, gyarmat és csemegeárak nagy raktára Str Motilor (Monostori-ut) 36 Mentőállomással szemben
Beer Lipót [Reg. Ferd. 65.] fűszer és gyarmatáru kereskedése

Legmagasabb ár mellet vásárolok
libamájat és libaszár
valamint **vágott liba, kacsa**
legolcsóbban beszerezhető **Baumháznál**,
Regele Ferdinand 10. — Háttul az udvarban

SZÍNHÁZ MŰVÉSZET

A kolozsvári román opera heti műsora
Műsorvátozás.
Vasárnap: Pillangó kirasszony.
Péntek: Behémek.

MAGYAR SZÍNHÁZ

A színházi iroda közleményei.
Drága kicsi buksi! Az utolsó főpróbák folynak a szinpadon az Izsó rendezése és Török dirigálása mellett Gilbert új operettjéből. A színház mindent elkövet, hogy a híres operette-komponista művét tökéletes szinpadai köntösben s a legjobb előadásban prezentálja a közönségnek. A diszletek s a ruhák meglepetései lesznek az előadásnak, a színészek pedig olyan kedvvel készülnek erre az operettre, aminővel évek óta nem indultak ujdonságnak. Szombaton este lesz a premiereje, de az előveteli pénztár árusítja már a vasárnap esti, hétfő esti é keddi előadásokra szóló jegyeket.
Szeretek egy színésznőt. Fodor László legújabb vigjátéka. Budapesten épen úgy, mint a Szabó Jucit, sorozatos előadásokban adják s már a 100-ik előadása felé halad. Ez a jókedvű sziporkázóan szellemes vigjáték lesz a jövő hét műsorának nagy eseménye. A női főszerepet Poor Lili fogja játszani.

Heti műsor
Péntek: A Noszty fia esete Tóth Marival. (Bírlatszűnet. Sorozat 110.)
Szombat d. u. 3-kor: Csizmadia mint kísértet (Harmadik ifjúsági előadás, igen olcsó helyárakkal. B vezető előadást tart Bácz József tanár. Sorozat 111.)
Szombat este 8-kor: Drága kicsi buksi! (A legújabb Gilbert-operette. Előszór. Neményi Lili, Tolnay és Ihászsal. Premierbárelt 18 sz. Sorozat 112.)
Vasárnap d. u. fél 3-kor: Szomorúságának éneke. (Ujdonság, 5-ödösör. Leszállított helyárak. Sorozat 113.)
Vasárnap d. u. fél 6-kor: Muzsikus Ferkó (Lengyel Irén Neményi, Tolnay, Ihászsal, Rendes helyárak. Sorozat 114.)
Vasárnap este háromnegyed 9-kor: Drága kicsi buksi. (Operetteujjdonság 2. d. sz. Neményi. Tolnay és Ihászsal. Bárlatszűnetben. Sorozatszám 115.)

APRÓHIRDETÉSEK
Egyesületi hirdetésnek egy szö 4 lej, vasnagabb betűvel 8 lej. Legkisebb apróhirdetés 40 lej. Állásajánlásoknak 50% kedvezmény. Apróhirdetések díja: 1000 lejtől kezdve. Helyi hírek díja 250 lej, előfizetésnek 150 lej

Sziláskin bunda vadonatúj, jutányos áron eladó. Megtekinthető Szántó János szűcsnél, Jókai-utca 3. szám. 1926

Kitűző minőségű bivalytej
garantált 1926 október hó 1-től házhöz szállítva is kapható: Schwartz Ignác, Cal. Decebal 36.

Pianinól
keresek bárbe. ajánlatot levelezőlapra a kiadóhoz.

Ajánlok I. rendű prima gesztenyét ab állomás Nagylyra, kg. kánt Lei 12 50. Fuvarlevél és szákligyen. Csakis pénz ellenében szállítok. Legkisebb mennyiség 50 kg. Benéth Dávid, Baia-Mare

Francia nyelv tanár, aki 12 évet töltött Paris an, legmodernebb módszer szerint francia nyelvleckekeket ad. Cim a kiadóban.

Barzol
Fieraris Vasizlet
Cluj-Kolozsvár, Piata M. Vit. 13
Telefon 1049

Szerkesztős adóhiva

Kolozsvár

1926 október

Az egym

tuk melye képví amely hatal ferenc lágitó getés

Kötelesség lenest tegey ról. A brit területén a c tünk szervez ban bővelked gel, amelyek gel rendelkező országok ez el voltak h lépésben tu radottságukt ról hívanok téheny módó Ez a javulás mindig há n az eredmény

Az arabok folyásolva, e four-deklarác otthon felépi belátásra jut mi polititán lakosságát be rituk, teljes ast, hogy a seknek beöz javára azolga lakosságnak.

Mindame bevándorlás nem kétszer duági és egé az arab lak gyobb volt. politikai leg díg a népk megakadályo lis és minde együttműkö

Palesztin gatást nem saját maga kormánynsk Kish-féle re és a paleszt járulata Tra Egyébként a semmi szűke nek védelme Sziríában u